

BIOTECA
VILA

N.º

SANT MATEU DE BAGES

19-10

+

A mon respectable

senyor i amic,

Mossen Joan Segura

el rector

de

SANT MATHEU DE BAGES

En el Congrés Català de

Barcelona, octubre

de

1906

MONOGRAFIA
DEL POBLE DE
SANT MATHEU DE BAGES

PER MOSSEN
VALENTÍ NOGUERA, PVRE.

EN EL XXV ANIVERSARI
DE
SON MINISTERI PARROQUIAL

AB LLICENCIA

MANRESA:
IMPREMTA DE ANTON ESPARBÉ
Plassetta de Sta. Llúcia, 6
1904

SANT MATHEU, APOST. Y EVANG.

PATRÓ PRINCIPAL DEL PÒBLE

AL ILUSTRE SENYOR
D. LEONCI SOLER Y MARCH
REPRESENTANT A CORIS D'AQUEST DISTRICTÈ
Y
ENTUSSIASTA
PROPAGADOR DE NÒSTRA BÈLLA HISTÒRIA
OFERÈX Y DEDICA
LA
PRESENT MONOGRAFIA
SON A. Y S. EN ELS SAGRATS CORS DE J. Y M.
VALENTÍ NOGUERA, PVRE.

Manresa, juny de 1904.

PROLEC

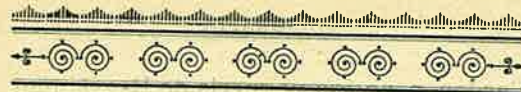
Quan el bisbe Morgades, (de gloriosa recordansa) va disposar l'arreglo dels arxius parroquials de la diòcessis de Vich, Mossèn Valentí Noguera, Pvre., va comensar a tréurer la pols del arxiu de St. Matheu de Bages y ab paciència benedictina s' entretingué en ordenarlo y registrar els documents que contenia. Aquèstos no son molt numerosos, pero d' ells n' ha sapigut tréurer alguns datos importantíssims per l' història d' aquèll poble y parròquia, els quals datos juntats ab els que li han sigut facilitats dels arxius Municipal y de la Seu de Manrèsa n' ha compòst ab bòn acèrt aquèsta *Mo-*

nografia, o més ben dit, recopilació de datos històrics del pòble y parròquia de St. Matheu de Bages.

Comènsa 'l llibre ab el senyorio del castell, referint algunes notícies de la història civil del pòble; èntra de plè en l'investigació de la part religiosa; diu els beneficis eclesiàstics fundats en aquèlla iglesia, el ceremonial que eczistia, les almòynes y donatius dels feligrèsos, y acaba ab el rectorològi bastant complert de desde l' any. 1300 fins avuy.

Digne de lloansa es l' afició, zèl y amor que Mossèn Noguera professa per les còses de la tèrra, y es de dòldrer que no tinga més seguidors; dòncs que d' aquèsta manera podria ferse una història general de la diòcessis de Vic al matex temps que s' ilustraria la del Principat per la munió de datos nòus que aportarian las monografias dels diferents pòbles y parròquies.

JOAQUÍM SARRÈT.

SANT MATHEU DE BAGES

Comença a donar nòm a aquèst pòble l' antic castell de 'n Soler (castro Solerio) ja perquè aquèst seria el nòm del Senyor que 'l tindria en propietat o jurisdicció; o perquè està situat a la part solana o solèya del pòble, còm es de parèr algùn de nòstres etimologistes (1), suposant que 's troban ja notícies d' ell en lo sègle x. Se axeca aquèst Castell en els termenals del Plá de Bages, ribera esquèrra del

(1) M. Segura. Lo célebre botànic Cebriá Còsta en sa "Introducción á la Flora de Cataluña" anomèna lo nòstre castell de Mira Bages, tal vegada per repetir una dita vulgar en significació d' una miranda del plá de Bages.

Cardoner, antiga vegueria de Bages, que al igual del de Castellnòu, sèmbra servir de fortaleça per a custodiar aquèsta comarca; la que desde Fonollósa arriba fins a Viladecavalls y acaba a Monistrol de Montserrat.

Les primeres notícies del pòble son les dels Senyors de Sant Matheu que ja en 1306 hi veyèm figurar a un tal Berenguer de Boxadós, ab el senyoriu de Boxadós, que fou còm la sòca ab que se arrelaren molts altres senyorijs.

CASTELL DE SANT MATHEU

En aquèst metex sègle passaria el nòstre Castell al reyal patrimòni dels reys de Aragó, perquè trobèm en 1381 que 'n Pere IV vèn a Ramón de Boxadós (1) y als seus per franc y lliure alòu, perpetuament lo mèr y micst impèri (jurisdicció civil y criminal), y tota jurisdicció alta y baxa que 'dit senyor Rey y son primogènit Joan tenen en els castells de St. Pere Ça-lavina, de la vegueria de Cervera; de Sant Matheu y de Aguilar, de la vegueria de Bages. En virtud de dita venda donan facultat a dit Ramon de Boxadós y als seus successors d' axecar en dits castells una y moltes vegades forques puyas y altres senyals del mèr y micst imperi en qual for-

(1) Aquèst senyor que morí a 13 de desembre de 1383, està enterrat en l'iglesia de son castell matriu de Boxadós (Calaf).

ques puyas poguessen penjar als delinqüents, o be mutilantlos els seus membres les orèlles, mans, pèus, etz. Lo prèu de dita venda fou de 700 florins d' òr d' Aragó —uns 2800 duros— a fí de que 'l Monarca pugués tornar els dinés que tenia enmanllevats de diverses persones per causa de la restauració del reyalme de Sardènya, y per altres necessitats.

Per lo que tòca a nòstre Castell, avuy de les Planes, hi veyèm el començament del pòble pux les cases Cardo, Conil, Solà (Solá?) la Villa, Sebater, ses Corts, y pot ser algún altre formaban el carrer apelat de la Villa, al pèu del metex Castell, aont hi havia la cort o reunió del pòble, juntament ab sa capellèta, còm era costum en aquèlts temps de fervor per les còses religiòses. Axís ho veyèm establèrt en els castells de Boxadós, Castelltallat, Coané, Suria, Catllus, Fals y varis altres.

Un dato més podèm afegir de les primeries del castell de St. Matheu, y es;

que passant revista a tots els de la vegueria de Manrèsa son capitá Andreu de Peguera arribá al nòstre en el diumenje día 17 de setembre de 1396 y devant del batlle (Comabella?) y dels pròmens del castell, declará ser defensable còntre les invasions del comte Matheu de Foix, no obstant, mana el dit Capitá "que hi metessen ayga com non hi havia gens dins lo castell y compressen una bombarda y fos fornit de sal y de lenya y dos quarteras de farina per cascuna persona."

Lo que mana proveir dintre cinc dies primers vinents el Batlle y pròmens sots pena del còs y dels bens.

La reunió se convocá a nòstre Castell per repic de campana sens declarar que hi fos de present el Senyor d' éll, l' honorable cavaller Ramon de Boxadors.

IMPORTANCIA DEL POBLE

En els llibres d' Enagenacions del Reyal Patrimòni que 's guardan en l' Arxiu de la Corona d' Aragó, se llegèx el cens de Catalunya ordenat per el rey Pere IV de Aragó a causa de la terrible mortaldat ocasionada per la gran peste del any 1348 en que moriren més de les dos terceres parts de la gent, còm se ha comprovat a la vila de Sampedòr. Segons apunta la reyal estadística, el nostre castell de Sant Matheu fou tatxat a 37 fòcs o families; més que a Suria, Catllus, Torruella, St. Fructuos, Balsareny, Navarcles; y calculant els veïns que tindria avans de la peste, conforme se ha fet a Sampedor en la història del doctor Vila, resulta que la població d' aquí seria d' unes 600 persones entre grans y xics, molts més que no pas ara que 's va desabitant per acostarse

els veïns a les fàbriques ó en busca de masoveria de millors condicions.

COSTUMS DEL POBLE

Per lo que mira a les principals costums del Poble en l' antiguitat, les havèm de deduir dels varios manaments y disposicions dels Senyors de Sant Matheu que tenian en ell tota jurisdicció civil y criminal, *lo mèr y micst impèri*. Cada nomenament de Batlle era ab autoritat y subordinació dels dits Senyors, y al pèndrer possessió del seu càrrec o dignitat els proòmens de Sant Matheu o principals del poble, prestaban homenatge y jurament al nòu Senyor y aquèst els responia *tenir he observar an aquells usos he costums de sos predecesors*, etz.

Axís, dòncs, en virtut d' aquèsta omnímoda jurisdicció els Senyors ab sos manaments, crides y sentències dictaven sobre l' administració pública del civil y contenciós, tributs, moralitat y fins en

moltes còses de l' iglesia; tanta éra l' avinència èntre 'l Párroco y Senyor del llòc, que abdos s' interessaven per a la rècta administració de les Confraries y funcions eclesiàstiques, y sobre totes les capdals del Roser.

Per eczemple: sobre les armes de sometent y de cassar hi havia manament de ser defensives (1409) y que fóssen de mida (l' agulla de trèrs pams y mitj y les ballèstes de quatre pams l' abre) 1424.

Sobre 'l jòc hi havia prohibició de *jugar anaips nia daus nia ningun joch* (1422) *fore de les billes y pilote en la plassa*.

Còntre 'ls blasfèmos y mal parlats hi havia pena de 25 lliures o presó de 40 dies... y serán assotats ab *glofi* a la llengua. Aquèsta metexa pena dels assòts s' ecstènia per els ociosos o vagamundos (segle xvi) *Als qui aportaran la cara tapada ab barbes falses pa pa figo toca* (o) *careta ni en altra qualsevol manera. E qui contrafara incorrega en pena de perdre lo puny*

y de altres penes segons que per constitucions de Catalunya es ordesenat e altres al arbitre dels magnífichs senyors.

Tampòc se permetien reunions ni tenir concells o aplècs sens llicència eस्पresa dels Senyors (1580), y de ballades una vegada l'any ab la deguda partició de secsos, y el que 's presentava en aquèstos actes o aplècs, en dies de festa, ab pedrenyal o escopèta, havia de passar per la pèna d'esser assotat y servir en les galeres de sa magestat (1581). Per aquèst mancamment fou castigat en 1583 en Joan Fontanèt de Santandreu.

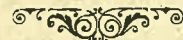

UNA NOTA

REFERENT A LA GUÈRRRA DEL PANDÍS (BAGA)

— 1794 —

El dia 20 de Maig partiren de Sant Matheu 37 hòmens ab el Batlle per anar al Pandis a sometent y 'ls gavaits hi pujaren y tingueren grans escopetades y sen mataren molts que causa llástima 'l pensari y vèure que no se acaba may l' averi de assistir tanta gent a fer centinella sense aprofitá res sino gastá dinés.

IGLESIA DE SANT MATHEU

Correlatius ab els nòms dels Senyors venen també els nòms dels Párrocos; y un d' ells Maymó de Rosella (fill de Sampedòr ?) en 1309 autorisa la vènda d' un alòu d' un tròs de tèrra de la heretat de Sant Andreu al Paborde de Caselles de Camps, sots dominació del Monestir del Estany. Aquèst alòu consistia en el pago anyal d' una gallina y una quartera de òrdi.

En quant al culte de la parròquia trovem obèrtes en aquèsta centuria a la devoció dels fièls, ademès de la primera capella de Sant Miquèl y la petita parròquia de Sant Matheu, les altres de Sant Martí, Santa Maria de la Sala, Sant Cristòfol de Figuèra y Sant Andreu de Comallònga, algunes de les quals eren anomenades parròquies, còm la de Figuera. Casi en

tots els testaments d' aquèsta època hi ha signat de sòus y dinés una dèxa en totes aquèstes invocacions, y mès tart els regalos dels calzers a la Sala y a Sant Andreu, el de una *halaja* a la capella de Sant Miquèl y la fundació de misses y aniversaris a Figuera y a la Sala, etz.

CAPELLA DE LA SALA

Referent a aquèst Santuari, aont s' hi venéra la Patrona del pòble, ¡quánta història hi podríem afegir! Que ho digan aquèxos naturals quan en dies de calamitat pública venen aquí en piadosa demanda. Ah! si puguessen parlar les parèts de la capella dels servèys dels Párrocos que l' han servida y del agraiment de tanta gent y generacions còm se han vist favorecuts, es segur que a nosaltres ens serviria de gran estímul. Pera mòstra trayèm aquí aqnèst petit quadro de Benefactors de la dita Capella:

Una mestrèssa de Vilalçinosa (Sociats) dèxa herèva universal dels seus bens a Santa Maria de la Sala.—1412.

Una altra mestrèssa de idem, Joana Sa-

la, regala un calzer de plata per servitut de l' iglesia.—1574.

Cristòfol Sala mana per son testament a sos dos herèus de la Sala y de la Rabassòla la construcció del retaule del altar y la compra d' alguns vestiments.—1629.

Pere Huguèt *per haberse deslliurat dels estragos de la guerra* a la que partí en 1641, *vol que la carena de la iglesia de Ntra. Sra. de casa sua sia feta de sos bens.*—1644.

Una mestrèssa de la Sala, Maria Cases, mana la fundació de dos Aniversaris en la capella, *tots los anys perpetuament.*—1710.

Els masovers de la Sala espontaneament cuidan dels treballs de la capella, y fer la plèga del blat tots els anys.

Una devòta donzèlla del pla de Sant Mateu paga 'ls quadros dels presbitèri y dos candeleros de cristall.—1893.

El Sr. Bisbe de Vic aboná els gastos de la taula-calaxera del Altar.—1894,

La família Torres, de Suria, que tant contribuí a les últimes òbres de restauració, etz.

La Parroquial fou dotada en el primitiu temps de la casulla vermella millor (1392), una custòdia de plata, la fundació de dos Aniversaris per Mossèn Comabella, rector de Archs (Urgell) fill de casa Carné, y luègo 'ls Beneficis que ara eposarém.

BENEFICI-CAPELLANIA DE SANT JOAN BAPTISTA

Fou fundat per l' esmentat Mossèn Rossella en el dia vii de les kalendes de mars (23 de febrer de l' any 1315). Per aquèsta institució o capellania oferèx y dona el fundador el seu mas Calsines (Vegles?) del castell de la Manresana de Prats, de franc y lliure albu, ab totes les seves tèrres, cènsos, drèts y pertinències. En cambi el reverent beneficiat tindrà de celebrar perpètuament en son altar de Sant Joan, a honor del Sant y en sufragi de l' ànima del fundador, de sos pares y dels benefactors d' aquèsta iglesia, y que cada dia tinga de fer algunes absòltes sobre 'l seu vas o sepultura, y que els dilluns y divèndres de cada setmana — si no s' escàuen les festes de Nadal, Santa Maria de Agost y la de Tots Sants—acabada la

Missa, tinga de fer una absòlta en el seu vas, y en dos llocs més del cementir de dita iglesia de Sant Matheu. Y per últim, será també obligació del beneficiat resar les hores canòniques en la metexa iglesia juntament ab el Rector que es, o per temps será. D' aquèst últim dictat podria compèndrers molt bé la obligació que hi havia èntre 'l clèro de resar en el chòr de l' iglesia les hores canòniques conforme a la regla agustiniana que durá fins al sègle xvi.

Encara en nòstres dies (1862) hem trobat ecsistències d' aquèst benefici; la dotació ab que contribuia el mas Antius de Catllús, 'desaparegué sèns sabèr còm. Havèm contat fins a catorze beneficiats, casi tots de Sampedor, y còm a patrons o presentadors del benefici aquèst, ressaltan els senyors Bertran, del Pònt de Cabrianes, avuy Olzinelles.

BENEFICI DE SANT MACARI, ABAT

Altre benefici fundat per Romeu Rabassa prevère de Sant Matheu, rector de Sant Miquèl de Castellar, en 1399.

Presentadors d' aquèst benefici eran l' amo de la Rabassa y després el Ròig; onze son el nòmbre de beneficiats que se han trobat escrits. y en 1770, d' ordre del Prelat Sarmentero y ab royal consentiment, se suprimí el tal benefici, de trè's que 's diu n' hi havia, per ser altre dels incòngruos del Bisbat.

BENEFICENCIA

Desde 'l temps del rector Guillelm Puig, que morí en 1392, còsta certament la caritat pública dels propietaris d' aquí a tots els pòbres de la Parròquia en la segona festa de Pásqua florida, de la que segurament es una memòria la festa de Sant Matheu que encara se celebra en tal diada.

Any 1411. -- "Memoria sia que fan los promens del castell de sent matheu de-quells que donen ala caritat de dit castell de sent matheu.

It. primerament lo rector, ordi mige quarta.

It. en Rabassolla, III dotsenes forment.

It. e Cardo del castell mustura II dotse.

It. en bernat de Fontanet mustura II dots.

It. en Rabasa mustura III dotsenes.

It. en Joan del Pla mustura II dotsenes.

It. en Çabater no res.

It. en Ciyar forment I dotsena.

It. en Corts mustura I dotsene.

It. en Pere Gros mustura II dots.

It. en Comabella mustura III dots.

It. en Salla mustura III dots.

It. en Prat mustura mige quarta.

It. en Soila mustura I dotsene.

It. en Pere del Pla mustura II dotsenes.

It. en Pere Cunill mustura II dotsenes.

It. en Joan Rabasa mustura II dotsenes.

It. en Rovira mustura II dotsenes.

It. en Lienques mustura II dotsenes.

It. en Bernat de Picalques manor III dot.
senes mustura.

It. en Bastardes mustura III dotsenes.

It. en Ligardes mustura I dots.

It. en Camcerver forment III dots.

It. en Putx forment III dots.,

Y no sòlzament en aquèsta festa de Pásqua se fèya la caritat pública sino que també la veyèm repetida tots els anys per la gran diada de Sant Matheu. Y per.

que cònsti bé quin caràcter de formalitat prengué aquest assumpto transcrivim el següent notable document:

MEMORIAL Y ACTA

DE LA RATXA QUE SE HA FETA DE LA
CHARITAT DE PASCUA Y DE S. MATHEU

"Sia notori á totom com los pagesos y homens del terme y parroquia de S. Matheu fermen asseguran y en bona fé prometen donar y pagar quiscuns dos cortans de blat per la charitat de S. Matheu la qual se dona quiscuns anys per lo dia de S. Matheu y asso prometen primo los jurats que son en peret planes y en gagriell pla y en francesch pla y en sabastia planes batlle y en francesch fontanet en perot portella en francesch sociats en sabastia rabassola en joan sala en pere aloy en pere roitx en francesch prat la viuda de bastardes en joan fontanet de la rovira en Valenti fontanet en vicens romani en guillem montaner en Figueres y en joan Comallonga y lo de s andreu y

per asso tenir y asegurar ne obliguen sos bens *juntament* quadahu de ells que los collentors tinguen força de executar y demanar als anomenats y sus dits los dos cortans de blat en qualsevol manera y ab despeses si sera menester en qualsevol cort de qualsevol jutge eclesiastich o secular y asso prometen ab jurament y los matexos prometen ab las matexes condicions y forces pagar un corta y mitx de blat per la charitat de pasqua.

Fet y firmat lo present acte per los sus dits en poder del rector de s. matheu francesch puitx vui a 2 de setembre 1575.

Testimonis en Jaume fontanet y en Valenti roitx.,

Després de tanta solemnitat en un assumpto de molta lloansa e interés per nòstre pòble causa vergonya el que avuy no pugan continuar aquèsta caritat per els pobrèts de Jesucrist els principals del terma, que sèns venir a menòs distribuïen en aquèl temps, cada any pròp

de sis quarteres de blat, acaparànt axís la benedicció de tota la gent. Avuy, que segurament n'hi ha mès necessitat, es també quant mès se murmúra dels amos y superiors, si be que la pòca fè sè va apoderant dels còrs indiferents d' uns y altres..... Que 's reanimi aquèsta metexa fè còm la d' aquèl passats y veurèm retornar la caritat y benevolènsa de la gent.

Altre caritat que anomenarèm privada, se repára en algunes personalitats de aquèsta Parròquia. El primer document que hi trobèm memòria d' axò es en el testament de M. Miquèl Comabella, de casa Carné (1337), que dispòsa la mèytat de sos bens en benefici dels pòbres de Sant Matheu sentlos caritat de pans en presencia dels Beneficiats.

En altre testament del rector Guillem Puitx se condonan 25 sòus en compra de panyo y llana pera fer un vestit a cada pòbre dels naturals y habitants de Sant Matheu, altres 20 sòus per la caritat ge-

neral del pòble y un censal a Manrèsa que redituaba 180 sòus cada any, per òbres pies. La metexa distribució vòl que es fassa per els pòbres de Castellnòu, de aont era fill aquèst benefactor.

Axis també en la metexa centuria, any 1395, una mestressa de la Rabassa (Maria Rabassa) vòl que 's compri per cinc pòbres de J. C. tot un vestit de panyo per cada un. El rector Ramon de Gaver en en 1535 dèxa quatre quarteres de forment per la caritat *ha rahó de 36 sous per cortera*. Y si anavam seguint la llista dels Rectors ne trobariam altres que còm els Rvnts. Traveria y Soler bona caritat llegàren en sos testaments per els pòbres de la Parròquia, a més de les que entregarien en vida sèns volèr ser vistos.

Axò hèm volgut apuntar pera ecsperiència de tots els pòbles, a fi de que aprènguim be qui son els verdaders amics seus.

Encara més podriem dir, si anéssem a registrar unes fundacions de beneficència

o Causes-pies pera donzelles pòbres a maridar: fundada una (1574) per el reverent Sebastià Pla, fill d' aquèsta casa y rector de Fonollosa: fundada altre por el rector Graell en el Monestir de Bages, sots invocació de Sant Valentí (1597), y sobre totes altres n' hi ha que algunes donzelles d' aquí ne rebèren grans favors per molt temps. Tal es la Causa-pia que instituí M. Melcior Comallonga en la seva rectoria de Gualba, bisbat de Barcelo na, any 1607. Per aquèsta fundació piadosa se pagavan alguns dòts o pensions a les nòyes casadores de la familia del fundador: axò es de les cases de Comallonga y de Fontanèt de Sant Andreu, fins al quart grau; y cada quatre anys obtenien aquèst benefici dos nòyes pòbres de la parròquia dita de Gualba. Aquèstes caritats s' abonaban, però algún tant reduïdes, fins a la passada centúria que havèm vist cobrar á una de la casa de

Fontanet a Sampedor. Ignorèm com se ha perdut aquesta distribució.

De les funcions d'iglesia per temps vell trobem establertes les professons del divendres de Quarèma, les Misses de conreus y aniversaris fundats, les romeries a nostra Patrona de la Sala en temps de secada y altres calamitats; luego y al mateix temps el culte de Sant Cristòfol a Figuera, a Sant Andreu y antes el de Sant Miquel. Ultimament se instituiren les confraries de Sant Matheu, Sant Antoni, Sant Isidro; pero de menos importancia que la del Roser, que com està dit les funcions del Sant Rosari eran les capdals que 's celebraven. Y entre l'avinensa del Rector y el Senyor, aquèst disposava el millor lluiment per les festes principals, que era *fer la gala del cirí*, dictar sobre la recta administració de la Confraria aont se conduien els hòmens de govèrn, donar avís sobre les ballades, venda de ciris, arraplèga del blat, etz.

Ab aquèstes tareas vivien contents y armonisats aquèlls habitants; y si algun perturbador s'hi oposave promptament era conduit a les presons del Senyor, y si el mancament provenia d'algun dels àms o principals, bax fiança no podia sortir de casa llur, mentres se li formulava sentència com en els altres. Així succehi a un amo de la Sala en 1571; y en un avallòt que 's mogué per la festa major de 1582 fou detingut entre altres el metex Batlle.

ESTAT ACTUAL DEL POBLE

NOMBRE DE LES CASES

Les Planes, Biel, Xarell, Mariquit, Burrim, Pubill, Bonich, Basigo, Mestre, Boix, Pla, *Rectoria*, Ramon, Llúcia, Pere, Mariona, Mestrill, Fuster, Cases noves, Carné, Morera, Cisteller, Francesc, Alòy, *La Sala*, Solerot, Casetó, Rabassola, Rabassa, Ròig, Sociats, Òlivas, Misèria, *Figuera*, Montané, Saperàs, Ventura, Ballerá, Comallonga, Sitjá, Prat Gras, *Santandreu*, Carboné, Sadarná, Guinarderes, Ferrer nou, Molí del Carné, Japet de Subirana, Llayrach, Casanova, Intèrés, Guardiòla, Fanal y Matheu del Clòt, Cases de Fontanèt, Pere de la Rovira y germans Llayrach.

• Volèu ara un pòble sossegat y que visca a satisfacció en mitj de les adversitats

de aquèsta vida? Pux, còm digueren els Pares Missionistes de 1891 y 99, que 's comènsi per respectar el dia de là festa ab l'assistència a la Santa Missa, sèns descuidar a la tarde la principal devoció còm es el Rosari y ses funcions que molt aire de pòble despedèxen; que 's destèrri la blasfèmia que tants mals pòrta a la societat y á les families; que s'atempèperin els negòcis tots a la moral cristiana, y perseverant ab la devoció a la Vèrge Santíssima y als Sants Patrons, es còm ha vingut (ho sentim ab fermesa) la salvació dels pòbles, y còm se van sostènt encara alguns d'ells.

D. V. M.

RECTOROLOGI

SÈGLE XIV

Rvnt. Maymo de Rossella	1300-17.
" Pere Seraròls	1320.
Rvnt. Anton Junyolli (Junyent ?)	1335.
" Pere Olzinellas	1354.
" Bernat Riembau	1357.
" Guillem Puix	1392.
" Jaume Fitor	1392-99.

SÈGLE XV

Vene. Berenguer Ubach	1400-30.
" Pere Valldaura	1446-55.
" Antòn Dalmau ça nogera	1457-90.
" Jaume Ribas	1490-99.

SÈGLE XVI

Mos. Guillém Ramon de Gaver	1519-39.
" Dionís Enríquez, abat de Medinaceli	1540-47.

Mos. Galcerán Pastor y de Gaver	1564-73.
" Francèsch Puix	1573-97.

SÈGLE XVII

Mos. Jaume Graell	1597-1626.
" Joán Torrallabrèta	1627-37.
" Pere Soler y Antòn Vilasè-	
ca ecònomo	1638.
" Josèp Clarimont	1639-49.
" Pere Vilasèca	1650-51.
Dor. Nicolau Barrera, diaca	1651-52.
Mos. Josèp Vilasèca y Gòmis	1652-80.
" Ramon Cots, ecònomo	1680-81.
Dor. Pau Balcebre y Ferran	1681-85.
Mos. Feliu Pedrós	1685-1708.

SÈGLE XVIII

Mos. Alecsandre Traveria y Co-	
dina	1708-53.
Dor. Miquèl Sabatés y Angelats	1754-90.

SÈGLE XIX

Mos. Miquèl Soler y Oliveras, rector,	
---------------------------------------	--

1790-1836, se retirá á Manrèsa aont morí.

Mos. Genís Reixach y Jutglar, ecòno-
mo, 1836-39, se retirá á Manrèsa aont
morí.

Mos. Damiá Miquèl y Sèrra, ecònomo,
1839-46, trasladat a Odena (Igualada).

Mos. Francèsc Singla y Oller, ecòno-
mo, 1846-48, trasladat a Juncadella.)

Mos. Celdoni Janer y Cañellas, rector
1849-54, morí del còlera el día 8 de se-
tembre.

Mos. Josèp Santfeliu y Altimiras, ecò-
nomo, 1854-57, trasladat a St. Martí de
Sobremunt.

Mos. Josèp Martí y Feixas, rector, 1857-
72 († 19 abril).

Mos. Pau Font y Juvanteny, ecònomo,
1872-79, trasladat al Espèlt (Igualada).

Mos. Joan Janer y Rovira, rector, 1879-
88, trasladat a Calldetenas (Vich).

Mos. Valentí Noguera y Reguant, rec-
tor, 1888-99, trasladat a Fonollosa.

SÈGLE XX

Mos Miquèl Fusté y Vall, rector, 1900.

EL SANT PATRÓ

FESTA MAJÓ DEL POBLE

Matheu, fill de Caná de Galilea, quand eczercia el càrrec de cobrador de les rendes públiques en Cafarnaum, Jesuchrist passá per allí, y donantli una mirada de compassió li diu aquèstes paraules "Matheu, seguèxme" *Sequere me* y en el acte ho dexá tot per seguir a Jesús.

Murmuraren llavors els faritzeus al adonarse que nòstre adorable Salvador prenia per dexeble a un publicá, mès el Senyor sempre 'ls responia que no tenen necessitat de metje 'ls qu' están bons sino els malalts, y lo nombrá apostol seu al que destinava per primer historiador de la seva vida. En efecte, a instancies dels

jueus convertits de la Palestina escrigué nostre Sant l' Evangèli al nové any (seria de la mòrt de J. C.) y còm referèx en ell la vida humana del Hòme-Deu, està simbolisat per un noyèt ab alas.

Quand la predicació dels Apostols per tot lo mon, Sant Matheu evangelisá la Pèrsia al dir de una tradició; pero se assegura que fou la Etiopia d' Africa aont succeí el seu martiri, després de mès de vint anys de ses corrieres apostòliques.

Tal es la vida de un públic pecador, convertit en dexeble de J. C. y fervorós Apòstol que derramá la sua sang en defensa de lo fè que predicava.

*
* *

Aquèst es l' assumpto principal per a celebrar nòstra Festa major: en primer terme, còm diu molt bé un gran Prelat de l' Iglesia, tributar cultes solèmnes al Sant Patró del pòble, darli grans mercès pels beneficis rebuts durant l' any, y no-

vament implorar sa protecció per l' any vinent. En segón llòch, aplegar les families sortides de la casa payral y escampades per la comarca y devegades per terres llunyanes, y les dels amics mès intims, per a canbiarse impresions, recordar tets passats y estrenyer els lligams d' unió, donar y rebre consells, fer conèxer als nòus individuos de cada familia, etz. Després les obligades y caritatives pregaries pels vius y pels mòrts; y desseguida, fentse tots els naturals ofermes que pòrta l' assistència a la festa, se despedèxen als forasters, y tornar tot-hòm a la tranquil·tat ordinària de la vida tan propia de les families cristianes.

Avuy tot s' es mudat: en còmptes de un día; hi ha dies llargs de festa; la festa religiosa, qu' era lo principal y motiu de tot lo demès ha passat a esser molt secundària: la sencillèsa del vestir, del dinar, de la festa tota, ha sigut substituïda per gastos qu' esdernegan als que ho fan fer

y als que ho fan; les diversions se han multiplicat fins a caure en ridicol, y 'ls balls sobre tot, son tants, que si antes ni hi havia prou ab un per tot el pòble y per els forasters, ara se 'n necessiten més; en qualitat no cal dir lo que son, tothom ho sab.

Per axò es altament lloable desviar aquèsta corrent de pols y llòt, y procurar axecar les Festes Majors a la santedat del culte dels Sants, a la unió de les famílies y a la cultura dels esperits per mèdis pròpis y adequats a cada localitat, senzills, ilustrats y baratos.

Axò es lo que os aconsella el senyor Bisbe y també el Rector de vòstra parròquia. A fi d' alcansaro valguèmse del gran podèr de nòstre Sant Patró, resant-li—P. A. y G.

*
* *

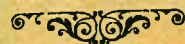
Les demès funcions durant l' any son avuy les següents: les del Sant Rosari y

Escapulari, les salvadores dels sagrats Còrs de Jesús y de Maria, y la fervorosa pràctica del Via-Crucis, axò tots els mèsos. Després anar fomentant l' esperit de l' Iglesia en les principals festivitats explicant la seva solèmnitat o vida dels Sants; predicació doctrinal en la Quarèsmà; novèna a Sant Josèp, y els Divèndres de la Dolorosa; solemnitat de la Primera Comunió, Mès de Maria; el novenari al Esperit Sant y a les Animes del Purgatori; y per final la Santa Missió.

INDEX

	<u>Planes</u>
Pròlec	VII
Sant Matheu de Bages	1
Castell de Sant Matheu	3
Importancia del pòble.	6
Costums del pòble	8
Una nota	11
Iglesia de Sant Matheu	12
Capella de la Sala	14
Benefici-capellania de Sant Joan	
Baptista	17
Benefici de Sant Macari, abat	19
Beneficència	20
Memorial y acta de la ratxa que	
se ha feta de la caritat de	
Pascua y de S. Matheu	23
Estat actual del pòble.	30
Rectorològi.	32
El Sant Patró — Festa Majó del	
pòble	37

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

10

94.0 no9

R. 685

CARTOTECA DE CATALUNYA

- Inv. J. M. Puchades 471

- Registre General

- Signatura Topogràfica

P.V. - BAGES